

Saaremaa GPS matkarajad

Laimjala

2014

Raja tutvustus

Võimalus nautida tüüpilisi Lõuna-Saaremaa rannikulõukaid, vanu asulakohti ja kadastikega vahelduvaid lehtpuu-salusid. Tõnija-Üüvere piirkond pakub tänaseni arheoloogidele suurt huvi kui pronksiaegne keskus, Asva on ilmselt üks vanimaid kindlustatud asulaid Saaremaal.

Kevadeti on Lõuna-Saaremaa maastikud ülaste ja sinililledega üle külvatud. Vahel tundub, et keegi on ka suuri raudkive maale külvanud, mis annab teada, et alles mõni tuhat aastat tagasi uhus meri ka suurt osa Saaremaa lõunaranniku maapinnast. Käi kindlasti ära ka üksiku tuletorni juures Laiduninal, sest retk Kahtla kunagise laiu tippu on huvitav ja tõestab, et kariloomad sobivad suurepäraselt rannakarjamaid pügama ja vaateid avatuna hoidma. Laimjala raja äärest ja lähistelt leiab mitmeid vanu kivimurde ja lubjaahjude jäänuseid.

Rada on mõeldud eelkõige jalgsi läbitavaks, kuid oskaja rattur suudab raja läbida ka maastikurattaga, esineb mitmeid liiva- ja veetakistusi.

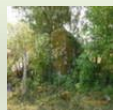
Laimjala matkarada on umbes 30 km pikk ja algab Kallemäel ja lõpeb Laimjalas. Algus- ja lõpp-punktile pääseb ligi ühistranspordiga. Teel on kohalikud poed ning märgitud on ööbimiskohad.

Laimjala raja asukoht Saaremaal

Huviväärsused

1. Tõnija küla rahn

See ürglooduse objekt asub Tõnija küla lõunapiiril, põllumajandushoonete vastast läände kulgeva karjatee ääres. Rahn on püramiidkujuline alt laienev ning intensiivse

samblikukattega. Pikkus 4,3 m, laius 2,7 m, kõrgus 1,9 m ning ümbermõõt 11,8 m.

2. Tõnija seltsimaja

3. Tõnija küla mälestuskivi

Tõnija (13. saj nimetatud isikunimest Toneyegell) oli juba muinasajal suur küla. Suhteliselt suur raudkivi on paigaldatud Tõnija küla keskel asuva platsi serva.

Metalltähed kivil on sepistatud kohaliku vana sepa Ü. Sink (sünd 1930) poolt.

4. Tuulingumäe kivikalmed

Tänapäeval Tuulingumäe nime kandvale künkale rajati varane tarandkalme viimasel sajandil eKr või ajaarvamise vahetusel. Teine kalme rajati sellest edelasuunas vahemikus I aastatuhande lõpp e.Kr kuni 5. sajand. Koht ümbruskonna kõrgeimal künkal oli kalmele sobiv: siit paistis see hästi kätte nii kohalikele elanikele kui ka juhuslikele möödasõitjatele, andes tunnistust sinna maetava perekonna jõukusest ja võimust.

5. Maadevahe jõgi

Pärast Saaremaa jaotamist piiskopi ja ordu vahel kulges piir lõunaosas mööda Maadevahe jõge Kareda raba Pikkjärvest Kunnati laheni. Selline piir kehtis kuni 1564. aastani, mil Taani kuningas ostis ordu

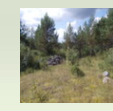
valdused saare idaosas ja moodustus terviklik haldusüksus.

6. Kivikalmed Kahtla külas

Vahetult tee servas on ajalooline asulakoht mitmete kivikalmetega, mis pärinevad kuni I a.t e.m.a. Kivikalmed on võetud muinsuskaitse alla.

7. Kivikalme „Valgevaretemägi“

Kalme pärineb ilmselt 1. saj m.a järgi ning on muinsuskaitse all. Kogu kalme pikkuseks on ligikaudu 40 meetrit. See on Kahtla karjamaal paikneva kalmerühma kõige lõunapoolsem kalme. Kalme põhiosa on maapinnal hästi näha läbi murukamara ulatuvate kivide järgi.

8. Ohvriallikas ja telkimisala

9. Pireti kivi

Rändrahn ümbermõõt on 17,9 m, kõrgus 3,8 m ning see kuulub looduskaitse alla. Maanteelt viib rahnu juurde rada, teelt osutab viit. Legend räägib, et Suure Tõllu naine Piret kandnud Audlasse ehitatava sauna jaoks kerisekive. Põllepaelad aga rebenenud ning kivi kukkunud Pireti jalale. Naine hakanud valust ja meelehärmist nutma.

Tema pisaratest tekkinud ümberringi soo, mis praegugi Naistesoo nime kannab.

10. Kõiguste pärn

Looduskaitse alla võetud puu ümbermõõduga 3,7 m ja kõrgusega 20 m.

11. Kahtla kool

Kool aastatel 1914-1940. Ehitati preester Anton Laari korjatud annetustega. Kooli inventar saadi Kuressaare kaheksaklassilise linna algkooli likvideerimisest. Ehitatud punastest tellistest.

12. Kahtla kirik

Bütsantsi stiilis põllukividest krohvitud ristikujuline kumera kiivriga kuppelkirik valmis 1873. aastal ja pühitseti Vassilli Suure auks. 1912. aastal ehitati stiilne 32 meetri kõrgune kellatorn ja pikendati kiriku läänetiiba.

13. Kahtla kalmistu ja II maailmasõjas hukkunute ühishaud

Vennashauas peaks olema 23 võitleja põrmud. 1974.a. avati vennashaua uus monument, mille autor on skulptor A. Jürjo. Dolomiidist sammas koosneb kolmest ülestikku asetatud dolomiitplokist. Samba allosa süvendis on kõrgreljeefne leinava naise kujutis. Kahtla kalmistu ja seal asuv ühishaud on ajaloomälestisena kaitse all.

14. Jaagu talu pukktuulik

Jaagu pukktuulik ehitati 1822. a. ning see kuulub viie vanima Saaremaal säilinud pukktuuliku hulka. Tuulik on stiilipuhas, kvaliteetselt laotud kivijalaga tüüpiline Saaremaa pukktuulik, mis esindab vanemat tuulikuehitustraditsiooni. Jaagu pukktuulik konserveeriti talgukorras 2011. aastal ning kuulub ehitismälestisena kaitse alla.

15. Kindlustatud asula „Linnamäe põld“

9. sajandil eKr Asvasse, toleaegsele rannalähedases meres paiknevale saarekesele rajatud asula kogupindalaga 3500 ruutmeetrit oli ümbritsetud kivi- ja võibolla ka puittaraga. Kivitaru oli 1,3-1,6 meetrit lai ja paarsada meetrit pikk ning selle taga paiknesid hooned. Tänapäevani nähtavad mullast vallid pärinevad hilisemast kasutusperioodist viikingiaja algul.

16. Viltina pukktuulik

Viltina Villemi talu pukktuulik on tüüpiline pae- ja raudkivijalaga Saaremaa pukktuulik ning see ehitati 18.

sajandi viimasel veerandil, arvatavasti 1770-1780. aastate paiku. Tuulik töötas viimati 1973. a. Tegemist on vanuselt teise säilinud Saaremaa pukktuulikuga ning see kuulub ehitismälestisena kaitse alla. 2005. aasta suvel lõpetati tuuliku restaureerimistööd.

17. Laidunina tule torn

Historitsistlikus stiilis originaalkujul säilinud punasest tellisest tule torn ehitati tüüpprojekti järgi 1906. aastal, kuid see ei ole tule tornina funktsioneerinud. Tule torni kõrgus on 24 meetrit, merepinnast 27 meetrit ning see kuulub ehitismälestisena muinsuskaitse alla.

18. Blesta kivid

Pühendatud „Põhjamaa kaunile jumalannale“ Blestale. Blesta kivi koosneb välgu poolt lõhestatud maakivist, mis kujutab altarit ja seda ümbritsevast paekividest spiraalist.

Majutus- ja puhkekohad, bussipeatused

1. Aavikunurga puhketalu
2. Holmiranna puhkemaja
3. Laevnina talu
4. Kallemäe puhkeküla
5. Sakla puhkemaja
6. Lause Turismitalu
7. Säaremäe puhke- ja telkimiskoht
8. Kalli bussipeatus
9. Tõnija bussipeatus
10. Kahtla bussipeatus

Raja allalaadimine ja vaatamine

Raja vaatamiseks sobib kõige paremini nutirakendus Locus. Locus töötab Android platvormil ning on tasuta kättesaadav Google Play poest.

Raja importimine Locusesse

1. Raja allalaadimiseks võta nupp „Menu“ vasakus ülaseras.
2. Sealt „Impordi andmed“
3. Importides jälgi ekraanile ilmuvaid juhiseid.

Kuidas navigeerida eelnevalt koostatud rajal?

- Vali „Andmed“ nupp.
- Vali „Rajad“.
- Vali enda imporditud rada sobivast kaustast.
- Kliki raja peal.
- Vajuta nupule allservas „Juhenda“
- Vali „Navigeeri“.
- Rajal ei ole juhiseid, Locus genereerib need ise
- Vajuta „Navigeeri“. Selle jaoks ole raja alguses sisselülitatud GPS-ga.